

PIJNLIJK AFSCHEID VAN JOHAN SIMONS

De laatste regie die Johan Simons voor zijn vertrek naar München maakt bij het NTGent, is een groots opgezette coproductie met Toneelgroep Amsterdam. Een uitgelezen cast speelt 'La grande bouffe', naar de provocerende film van Marco Ferreri uit 1973. Een feestelijk afscheid is het niet geworden.



'LA GRANDE BOUFFE' OP DE PLANKEN

'La grande bouffe' van NTGent: schransen tot de dood erop volgt. © NTGent

VAN ONZE REDACTEUR

GEERT SELS

AMSTERDAM | Vier mannen vertrekken op een al te gastronomisch weekend. En ze nemen mee: vrachten lekkers, een lerares en een prostituee

Bijna niemand heeft *La grande bouffe* gezien, maar iedereen weet dat het gaat over schransen tot de dood erop volgt. De kruik gaat zolang te water tot ze barst, maar dan met mensen en eten.

De film speelt zich af in de betere kringen. De vier vreetkamikazes zijn geslaagd in het leven: ze werken als piloot, rechtbankvoorzitter, sterkok en als tv-presentator van een kunstprogramma (een Vlaamse film kan het dus niet zijn). Hun artistieke biotoop is op toneel vertaald door kunstprojecties op de achterwand. Reproducties van Marlene Dumas, Araki, Félicien Rops of Georg Baselitz volgen elkaar op. De acteurs spelen er slim op in.

Sinds de jongste subsidieronde vliegen er geen gebraden kippen meer rond in de cultuursector, maar *La grande bouffe* steekt pas goed van wal als er tonnen vlees uit de toneeltoren komen gedenderd. Vette, lillende hompen, sommige met de grootte van een achterkwartier. Karpers lijken wel snoeken en de pasteien zien eruit alsof ze een borstvergroting doorstaan hebben.

Zo'n theatraal pandemonium zagen we bij Simons al in *Platform*, waar na een bom-aanslag een gedruis van brokstukken op het toneel donderde. Die boekbewerking van Michel Houellebecq speelde in een wuft milieu vol goedkope exotische seks. Het moet zijn dat Simons iets over deca-

dentie te melden heeft.

'Iets met decadentie', dat is zoals het programma *Iets met boeken*, dat ook nooit echt over een boek gaat. *La grande bouffe* verzuimt zijn beweegredenen op tafel te leggen. Is hier hetzelfde aan de hand als een religieuze sekte die collectief de hand aan zichzelf slaat? Is het een consequente act van anarchie, zoals de Oostenrijkse schrijver Werner Schwab, die zich van oud- op nieuwjaar 1994 bedronk tot hij dood was? Of is dit een masturbatie-variant van zelfmoordterrorisme?

De lerares en de prostituee vertegenwoordigen de moraliteit in dit bacchanaal. Elsie De Brauw speelt de lerares als een politiek correcte Florence Nightingale die de zelfvernietiging 'gewhheidig' vindt en de heren een laatste aftrekbeurt aanbiedt. De prostituee, door Chris Nietvelt, is een Maria Magdalena die dit 'laatste avondmaal'

**De voorstelling
maakt pijnlijk
duidelijk dat het
geen zin heeft
om filmrealisme
op scène na te
bootzen**

afzichtelijk vindt. Haar speech over het vrouwelijk kunnen zou het op de Vrouwendag niet slecht hebben gedaan. Maar het drama is niet op hen geënt.

De heren banen zich een weg in deze jungle. Jacob Derwig speelt de rol van afneuker. Hij neukt af. Desnoods een koeienhosp. Wim Opbrouck banjert rond met een koksmuts en geeft tussendoor een keukenrecept ten beste. Aus Greidanus zou nog durven terugkrabbelen, maar eet zich dapper mee de vernieling in. En Steven Van Watermeulen heeft zoveel last van flatulentie dat een blazersensemble erbij in het niets verzinkt.

Men zou ervan uit kunnen gaan dat dit stuk functioneert als een aloude theaterspiegeling. Kijk publiek, ziehier uzelf. Maar het gebeuren in *La grande bouffe* is dermate van de kookpot gerukt dat er geen identificatie mogelijk is. Puur op basis van wat er op toneel vertoond wordt, kan men niet anders dan besluiten naar een burleske gekeken te hebben. Deze voorstelling maakt pijnlijk duidelijk dat het geen zin heeft om filmrealisme op toneel na te bootzen. Dat valt ofwel te slap uit, ofwel is het potsierlijk.

We leggen de vraag bij de toeschouwer, zeggen de makers. Ze zijn één detail vergeten. Er moet eerst een vraag zijn.

Toneelgroep Amsterdam en NT Gent spelen 'La grande bouffe'. Gezien op 5/3 in Amsterdam. 10 tot 13/3 en 24 tot 27/3 in NT Gent, daarna tournee.

De ups en downs van Johan Simons

De Nederlandse regisseur Johan Simons (63) werd vijf jaar geleden artistiek leider van het NT Gent. Hij was in topconditie en had een verhaal. In zijn kielzog kwamen prachtacteurs mee. Internationale sterren als Christoph Marthaler maakten producties. NT Gent floreerde.

En toen was er dat deficit in de begroting van NT Gent.

Simons bleef op post, maar er was iets gebroken. Het kostte moeite een nieuw verhaal te vinden. Bikkelharde boeken van Houellebecq en *De asielzoeker* van Grunberg kregen steeds een milde draai mee. Actuele thema's, zoals de financiële crisis in *Underground*, kwamen niet uit de verf.

Misschien heeft Simons te veel en te snel na elkaar geproduceerd. In buitenlandse huizen, zoals de Opéra de Paris, bleef hij voorstellingen maken. Inmiddels gingen *Vergeten straat* en *Krapps laatste band* de mist in. Zoals meer rijpere kunstenaars kreeg Simons de neiging zich nederiger op te stellen tegenover zijn materiaal. Daardoor verminderde de zeggingskracht van zijn voorstellingen.

Hij moet zich bevrijd voelen. In München kan hij voluit gaan. Een begenadigd acteursregisseur kan er potten breken. (gse)